

УДК 330.675

М. О. ЧЕРНИШОВ, аспірант,
Київський національний університет технологій та дизайну
В. П. ЛЕВЧЕНКО, науковий керівник, д.е.н., професор,
професор кафедри фінансів та бізнес-консалтингу
Київський національний університет технологій та дизайну
Київ, Україна

ФІНАНСОВА БЕЗПЕКА БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ В УМОВАХ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Тези присвячено дослідженню теоретичних і практичних актуальних аспектів фінансової безпеки банківської системи України в умовах сталого розвитку. Метою роботи є аналіз діяльності банківського сектору України в сучасних умовах та визначення заходів та напрямів щодо удосконалення фінансової безпеки банківської системи держави. Авторами визначена сутність фінансової безпеки банківської системи, розглянуті різноманітні методичні підходи до здійснення оцінювання фінансової безпеки банківських установ. Також проаналізовані загальні тенденції та основні напрями діяльності банківської системи з метою формулювання перспектив розвитку та покращення фінансової безпеки банківської системи України, враховуючи загальну концепцію сталого розвитку щодо необхідності встановлення балансу між задоволенням сучасних потреб людства і захистом інтересів майбутніх поколінь. Визначено, що основою сталого розвитку фінансової безпеки банківської системи, повинен бути систематично керований розвиток, де системний підхід та сучасні інформаційні технології дозволяють швидко моделювати різні варіанти напрямків розвитку, з високою точністю прогнозувати їх результати та вибирати найбільш оптимальний.

Ключові слова: *банківська система, фінансова безпека, економічна безпека, сталий розвиток, фінансовий стан банку, концептуальні шляхи, банки, ризики, загрози, фінансова стійкість, рентабельність, контроль, управління банком, стратегія, концепція.*

Фінансова безпека є головною складовою економічної безпеки держави. Саме цим обумовлюється актуальність питання фінансової безпеки та його значення у забезпеченні системної та стабільної роботи банківського сектору. В сучасних умовах на фінансову безпеку банківського сектору значною мірою впливає економічна та політична ситуація, що склалася в Україні. Сьогодні, коли ведуться воєнні дії, підтримка фінансової безпеки банківського сектору займає вагоме місце в аспекті соціально-економічного сталого розвитку держави, адже банківська система виступає одним з ключових елементів фінансової системи країни. Тому розробка нових напрямів розвитку та удосконалення системи управління фінансовою безпекою банків, стає стратегічним завданням забезпечення фінансової безпеки банківського сектору України. Підвищення безпеки цієї системи є невід'ємною умовою сталого розвитку держави, оскільки це дає можливість організувати постійний безперервний рух фінансів, ефективного розподілу та перерозподілу фінансових ресурсів, а також сприятиме поступовому й стабільному зростанню банківських установ.

Аналіз останніх публікацій і досліджень показав, що питання оцінювання та забезпечення фінансової безпеки банківської системи досліджували як зарубіжні, так і вітчизняні науковці та фахівці, такі як О. І. Барановський, О. М. Петрук, В. В. Коваленко, Т. М. Болгар, Г. Т. Карчева, М. Р. Барилюк, О. Б. Васильчишин, В. А. Гамза, Ю. О. Голобородько, С. В. Добринь, О. П. Кириленко, О. А. Сергієнко, Я. Ю. Солдатова, О. В. Стащук, І. Б. Убілава, І. М. Чуйко, Д. В. Шиян та багато інших.

Відзначаючи цінність та прикладну важливість досліджень вищеперелічених науковців, зазначимо, що концепція удосконалення системи управління фінансовою безпекою банків, як перспективний та довгостроковий напрямок розвитку та основа для ідентифікації потенційних ризиків, внутрішніх та зовнішніх загроз і небезпек, вимагає подальшого вдосконалення та конкретизації в контексті розробки концептуальних шляхів та подальшої систематизації альтернативних стратегій банківської безпеки, для визначення нових підходів до формування та реалізації.

Добрик Л. О. та Запорожець Г. В. підкреслюють що фінансова безпека банків забезпечує рівноважний і стійкий фінансовий стан банку; сприяє ефективній діяльності банку; якісно організована фінансова безпека дозволяє на ранніх стадіях визначити проблемні місця в діяльності банку, а також нейтралізувати вплив криз для запобігання банкрутства. [2, с. 27].

Проблема забезпечення фінансово-економічної безпеки банків в умовах воєнного стану в Україні є новим напрямом наукових досліджень української спільноти. Питанням забезпечення банківської безпеки при введенні воєнного стану в Україні, присвячені наукові праці Коваленко В. В. [3], Коробцової Д. В. [4], Москвіна Б. Ю. [5] тощо.

Необхідно відзначити, що на сьогодні немає одностайних поглядів щодо формування стратегій забезпечення фінансової безпеки банків та концептуальних напрямків їх реалізації на всіх рівнях управління банківською системою.

Метою роботи є аналіз діяльності банківського сектору України в сучасних умовах та визначення концептуальних шляхів підходу до формування стратегії фінансової безпеки банківської системи та удосконалення системи її управління в умовах сталого розвитку.

В ході написання наукової роботи були використані загальнонаукові та спеціальні методи дослідження, що використовуються при діагностиці фінансової безпеки банківського сектору, такі як: метод аналізу та синтезу, індукції та дедукції – під час формування теоретичних основ сутності фінансової безпеки, економіко-статистичний метод – для виявлення загальних тенденцій розвитку банківської системи держави.

Також за допомогою такого стратегічного інструменту, як PESTLE-аналіз, було дано оцінку поточним і майбутнім подіям шляхом вивчення ключових зовнішніх факторів, що впливають на фінансову безпеку банківської системи в цілому, на банківські установи, їх працівників та клієнтів банків. PESTLE-аналіз дає цінні відомості про динаміку зовнішнього ринку, дозволяючи узгоджувати стратегії управління фінансовою безпекою банківської системи з більш широкими факторами та внутрішніми цілями банківських установ для вирішення проблем, що виникають перед ними.

В результаті написання роботи встановлено, що банківський сектор України попри розпочату війну продовжує безперерійно працювати, реалізуючи при цьому заходи щодо посилення своєї стійкості, міцності та безпеки. Встановлено, що постійність платежів та збереження роботи банківської системи характеризують один із ключових аспектів

збереження стабільності та фінансової безпеки банківської системи України. Доведено, що фінансова безпека банківської системи України є підґрунтям стабільної, конкурентоспроможної, сфокусованої на європейських стандартах, діяльності та визначає перспективні вектори подальшого розвитку всього банківського сектору в умовах сталого розвитку країни. Встановлено, що безпека банківського сектору є тим механізмом фінансової безпеки країни, від якого залежить фінансово-кредитна політика держави, а сам стан банківського сектора визначає рівень фінансово-кредитної безпеки та рівень фінансової безпеки держави.

Результати проведених нами досліджень можуть застосовуватися у таких галузях як Фінанси, Економіка, Банківська справа, Страхування, Ризик-менеджмент, Інвестування.

Висновки. Доведено, що в умовах сталого розвитку актуальність фінансової безпеки банківської системи України набуває особливого значення, оскільки воєнний стан та військові дії так чи інакше впливають на безпеку фінансових ресурсів банків, захист інформації клієнтів, майна та активів персоналу. Встановлено, що особливо нагальними є питання щодо забезпеченості повернення кредитів, збільшення прибутковості та рентабельності банківської діяльності, мінімізації банківських ризиків та гарантування повернення вкладів населення. Запропоновано, що для забезпечення фінансової безпеки банківської системи в умовах сталого розвитку необхідно дотримуватись таких правил: утримувати фінансову стійкість та незалежність на високому рівні; підтримувати та генерувати свій технологічний, фінансовий та управлінський потенціали; проводити постійну оптимізацію структурного механізму діяльності банку; недопущення витоку інформації та комерційної таємниці; синергійний розвиток та збереження всіх складових забезпечення фінансової стабільності та безпеки банку. Визначено, що фінансова безпека банківської системи є важливою складовою фінансової та національної безпеки країни та таким станом банківської установи, що характеризується збалансованістю і стійкістю до впливу зовнішніх і внутрішніх загроз, її здатністю досягати поставлених цілей і генерувати достатній обсяг фінансових ресурсів для забезпечення стійкого розвитку.

Література

1. Васильчишин О. Б. Шляхи підвищення рівня фінансової безпеки банківської системи України в умовах політико-економічних дисбалансів / О. Б. Васильчишин // Причорноморські економічні студії. – 2016. – Вип. 7. – С. 221-225. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bses_2016_7_44
2. Добрик Л. О., Запорожець Г. В. Ефективна економіка. – 2014. – № 6. – DOI: <http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek.2014.6. C.27>
3. Коваленко В. В. Фінансова безпека банків: реалії та перспективи забезпечення. Економічний форум. 2022. № 2. С. 141-151. DOI: <https://doi.org/10.36910/6775-2308-8559-2022-2-18>
4. Коробцова Д. В. Правове забезпечення фінансової безпеки держави в умовах воєнного стану. Аналітично-порівняльне правознавство. 2022. № 2. С. 141-146. DOI <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2022.02.27>
5. Москвін Б. Ю. Економічна безпека фінансових інституцій в умовах воєнного стану в Україні. Економіка і організація управління. 2022. № 2 (46). С.110-119. DOI 10.31558/2307-2318.2022.2.11